

Osmanlı Evi / Türk Evi

Arseven, C. E.	Türk Sanati Tarihi	1956	Şimdiye kadar Türk evleri hakkında derin ve metodlu bir tetkikat yapılmamış olduğu gibi Türkiye'nin hiç bir yerinde de üç asrı geçen bir eve tesadüf edilemediğinden mesken tarihimizi bir iki asırdan öncelere kadar çıkarmak bile hayli güçtür. / Osmanlılar fethettikleri yerlerde ora halkını muhafaza ettikleri ve meskenlerini ellerinden almadıkları cihetle yalnız firar edenlerin bıraktıkları boş evlere yerleştiklerinden nüfusun artması dolayısıyla yeni evler inşa etmek zarureti hasıl olmuş ve bu yeni evler Türk ve müslüman hayatına uyar tertibatta yapılmıştır. Bu evler Türklerle beraber gelen yapı ustaları tarafından inşa olunduğu gibi, yerli usta ve işçilerin de çalışmaları dolayısıyla mahalli tesirlerle bazı değişikliklere uğramıştır. c. 2, s. 535
Aksoy, E.	"Orta Mekan: Türk Sivil Mimarisinde Temel Kuruluş Prensipleri"	1963	Örnek planların incelenmesinden açıkça görülmektedir ki, Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki farklı malzeme imkanlarına ve konstrüksiyon şekillerine rağmen hacımların kompozisyonunu dikte eden prensip tektir. Bu prensibin ilk eldeki bir açıklama teşebbüsü bilinen ve sık sık adı geçen "İçe Dönüklük" terimine götürür. / Bu kapalılık veya içe dönüklük kanaatimca evi sokaktan gizlemek ve dolayısı ile kadınları yabancıların bakışlarından korumak maksadına yönelmiş değildir. Dış duvarların pencere sıraları ile cömertçe delinışı ve çıkmalarla elde edilen uzak perspektif imkanları, Türk evinin sokakla organik olarak birlikte büyüdüğü ve beraber yaşadığı gerçeğinin açık delilleridir. Pencerelerin önündeki ahşap kafesler odaların önüne birer yaşmak gibi gerilirler ve iç hayatın mahremiyetini temin ederler. Böylelikle islam kuralları da yerine getirilmiş olur. / Çeşitli araçlar ve çeşitli yollardan elde edilen kapalılık ise Türklerin kendi yarattıkları özel çevreye varma çabasının ifadesidir. s. 64
Goodwin, G.	A History of Ottoman Architecture	1971	The Ottoman konak derives its plan from the Çinili Kioks. The symbolic meaning of the plan, which gathered more and more mystical association, is related to the extent that on occasion not only is there a dome over the central area but it is painted a celestial blue. The four corner areas in the crook of the arms of cross become withdrawing-rooms while the four eyvans become cheviots or foyers or, sometimes, are divided into additional rooms. In smaller konaks sufficient likeness survives to suggest that even with these the symbolism retained its vitality. And such houses are found in the Balkans and Greece just as much as in Anatolia, which suggests that the plan was ideally suited for the way of life of the period. s. 433.
Eldem, S. H.	Türk Evi / Osmanlı Dönemi	1984	Osmanlı Evi'nin oluşmasına çeşitli ülke insanları, çeşitli iklim ve topografi koşulların ve diğer dış etkenler etkili olmuşlarsa, bu farklı etkenleri bir araya getirerek hamur edip, Osmanlı-Türk Evi'ni oluşturan Türk unsuru, Türk Sanatı ve Türk yaşam kültürüdür. Bu sözlerin anlamı daha ileride ve öncelikle Rumeli konusunda ayrıntılarıyla açıklanacaktır. Burada şimdilik, Osmanlı Evi'nde birçok "gayrimüslim veya reaya" etkeninin katkısı olduğunu, bu katkının zamanla çok ağır basabildiğini, giderek zanaat ve esnaf kollarının gelişmesiyle bu etkenlerin gittikçe güçlenen bir varlık gösterdikleri 18 ve 19'uncu yüzyıldan başlayarak, bölgesel özelliklerin yer yer güçlendiklerini belirtmek isterim. Fakat sonuçta, birbirine yabancı, hatta zıt elemanların birarada, aynı yönde çalışarak, aynı kalıp içine girebilmelerinin çeşitli uluslar içinde, ancak Türk ulusunun varlığı ve sayesinde gerçekleşebilmiş olduğunu da tekrarlamak isterim. s. 19
Kuban, D.	The Turkish Hayat House	1995	However, for the history of the material culture of Anatolian Turkish society, all these old regional varieties of residential architecture are peripheral to the more general type of Anatolian dwelling, which is also common in many regions of the Ottoman domain outside of Anatolia. It can be found in the immediate region between central Anatolian steppes and the mountain ranges surrounding the Anatolian plateau and stretches from east central Anatolia to the Balkans carrying with it its crystalized typology, its basic elements and proportional. Its typology development can be convincingly reconstituted from the sixteenth century onwards. The house is of mixed construction: stone is used for the foundations and the walls of the ground floor. The upper structure is of timber with sun-dried brick filling. This alternate use of stone and timber remained unchanged for centuries. / This house form, the development of which can be observed for about four centuries, is what I call in this study 'The Turkish Hayat House'. s. 16
Küçükerman, Ö.	Anadolu Mirasında Türk Evleri	1995	Gerçekten de Asya'dan büyük göçlerin başladığı yıllarda, gerekse Türk'lerin Anadolu'ya gelip yerleşmelerinden önceki yıllarda, "kolaylıkla taşınabilen bir mekan" düşüncesinin ürünlerini geliştirmiş buldukları anlaşılıyor. Asya'nın uçsuz bucaksız steplerinde başlayan "büyük göç hareketi" gerçeğinde, belirli bir noktada kesin bir şekilde yerleşmek, birçok yönden elverişli sayılmazdı. Böyle özel bir surumda, herşeyden önce "sürekli olarak yer değiştirmeye dayalı" olan bir mekan düşüncesinin gelişmesi kaçınılmaz olur... Böylece hiç kuşkusuz bu gerçeği en pratik biçimde bir "mekan kavramına dönüştürmek" ve bu mekanın gerektirdiği her türlü işlevi en iyi biçimde sağlayacak olan pratik "ürünleri de elde etmek" gerekiyordu. s. 25
Tanyeli, U.	"Anadolu'da Bizans, Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemlerinde Yerleşme ve Barınma Düzeni"	1996	Antik dünya söz konusu olduğunda devasa bir özgül literatürle irdelenen konusunun, Antikite sonrasında koca bir bilinmezlik bölgesine dönüşmesi şaşırtıcıdır. Bizans binyılı konut bağlamında neredeyse unutulmuş gibidir. Türk dönemi ise, hiç de azımsanmayacak sayıda araştırmaya rağmen, gerçekte tarihsel süreci sorgulayan pek az kapsamlı çalışmada ele alınmıştır. Ele alındığı her durumda da araştırmacılar konutun tarihini hep mimari tasarımın verileriyle tartışmışlardır. Böyle bir yaklaşım per se yanlış olmadığı açık. Sorun, bu yaklaşımın olanaklı olup olmadığından kaynaklanıyor. Konut mimarisinin tarihsel seyrini aydınlatabilecek nicelikte eski yapı ya da çizili belge yok; hiç bir zaman da var olmayacak. O halde bu umutsuz uğraştan vaz geçip konutun tarihini yazma girişiminde bulunmamak mı gerekiyor? s. 405.
Sözen, M.	Türklerde Ev Kültürü	2001	Türklerin varlığını duyurduğu yıllara kadar Anadolu'da gelişen evlerin kendine özgü yerel özellikleri, büyük bir sürekliliğin işaretidir. Geleneksel konutun gelişiminde, hiç kuşkusuz zaman zaman duraklamalar ya da sıçramalar olmuştur. Bu durum insanların, yer değiştirerek kendilerine yeni yurt edindikleri dönemlere rastlamaktadır. Kültürel süreklilik içinde, özellikle çevre ve yaşam değerlerine uyum gösterilirken, yerli halkın kültüründen de yararlanmış, kültürler birbirleriyle bağdaştırılmaya çalışılmıştır. Yerleşik kültürün ağır bastığı bölgelerdeyse, yaşam biçimleri yeni çevre koşullarına ayak uydurmuştur. s.9

Yürekli, H. & F. Yürekli	Türk Evi / Gözlemler - Yorumlar	2005	Türk Evi üzerine pek çok kitap ve makale yazıldı, toplantılar sempozyumlar düzenlendi, bu evlerin pek çok şeyi tartışıldı. Bu arada Türk Evi ismi üzerinde de tartışmalar oldu. Bazı yazarlar bu evlere Türk Evi yerine Osmanlı Evi demeyi tercih ettiler. Oysa ki bu ev tipi, Doğan Kuban'ın belirttiği gibi, Orta Anadolu platosunu çevreleyen dağlık yörelerde ve Balkanlar'da örnekleri bulunan ev tipidir. Bazı ortak özellikleri var olmakla birlikte, örneğin Kayseri'deki kesme taş evler, bu evlerin bütün özelliklerini göstermez, Karadeniz Bölgesi'ndeki evler için de aynı şey söylenebilir. Bahsi geçen evlerde Türkler'in yaşamadığı veya Türk Evi'nde de sadece Türkler'in yaşadığı gibi bir sonuca ulaşmak her halde doğru değildir. Ancak Türk Evi olarak adlandırdığımız bu evlerin ortak özelliklerinin güçlülüğü ve tarihte de daha çok Türkmenler'in yerleştiği dağlık yörelerde yapılmış olmaları bu ismin uygunluğunu göstermektedir. s. 10
Bektaş, C.	Türk Evi	2007	Ama ne olursa olsun günlük yaşamın doğaya, Anadolu'nun kültür coğrafyasına bağlılığı karşı konulmaz biçimde sürüp gitmektedir. / Türklerin Anadolu'ya gelişi de buraya dek anlattığım çizgide birkaç kez görülen benzeri bir olaydır. Bu kez kazana katılanlar, çok çok uzaklardan, antik dönemin tanımadığı dünyanın öte yakasından kokular, tadlar, izler getirmektedirler. (Uygur - Çin işlerinin izlerini, 19. yy Safranbolu evlerinde tanıyanlar bunu söylüyor sanırım...) / Gelenler taradıkları geniş bir alanın görgülerini bilgilerini getirmektedirler. Belki de çok gezmiş görmüş olmaktan, her türlü yeniye, iyiye de açıktırlar üstelik. Bir öncekilerinki gibi din bağnazlıkları da yoktur. / Giderek denebilir ki, orta Anadolu hıristiyanları, onların hoşgörüsüyle, korunmak için yaşamak zorunda kaldıkları yer altı kentlerinin karanlık dehlizlerinden yeryüzüne çıkabildiler. / Mimarlar, yapıcılar, yeni dönemde işlerini yapmayı sürdürdüler. Kimileri müslüman oldular. Adlarını değiştirdiler., işlerini değiştirmediler. Yaşamak, yeniden şölene dönüştü. s. 26-27